

Lezen voor je plezier

'Als je niet van lezen houdt, dan heb je het juiste boek nog niet gevonden'

Drs. Inouk Boerma & Dr. Suzanne Mol

Een prachtig motto voor iemand die veel van lezen houdt. Maar natuurlijk zijn er ook veel kinderen die al gaan zuchten bij de gedachte aan een boek. En dat terwijl lezen juist zo belangrijk is voor de taal- en algemene ontwikkeling van kinderen. Alle reden dus voor leerkrachten en ouders om goed hun best te doen om kinderen wel 'het juiste boek' te laten vinden.

—Betere schoolprestaties

Recent onderzoek van de Universiteit van Amsterdam heeft aangetoond dat kinderen die meer boeken lezen in hun vrije tijd een hogere score halen op de Cito Eindtoets in groep 8. Ook het niveau van de boeken speelt mee: hoe moeilijker de gelezen boeken, des te hoger de score (Kortlever & Lemmens, 2012). De Britse onderzoeker Mark Taylor (2011) gaat zelfs nog verder. In zijn onderzoek toonde hij aan dat er een positief verband is tussen het lezen in de vrije tijd als tiener en het hebben van een succesvolle carrière.

Mol en Bus (2011) hebben 85 studies geanalyseerd om de relatie tussen vrijetijdslezen en taal- en leesvaardigheid samen te vatten. Zij concluderen dat basisschoolleerlingen die veel lezen in hun vrije tijd beschikken over een betere taal- en leesvaardigheid: zij hebben een betere woordenschat en zijn beter in begrijpend lezen, technisch lezen en spelling dan kinderen die weinig lezen in hun vrije tijd. Ouders spelen hierin een belangrijke, stimulerende rol, wanneer ze starten met voorlezen voordat kinderen naar de basisschool gaan. Kinderen die afkomstig zijn uit een taalrijke thuisomgeving, waarin veel wordt (voor)gelezen, blijken een betere taal-/leesontwikkeling door te maken dan kinderen uit milieus waar minder wordt gelezen.

—'Ben jij een goede lezer?'

Uit eigen onderzoek dat recentelijk is uitgevoerd door het Centrum Brein & Leren van de Vrije Universiteit Amsterdam blijkt dat de thuisomgeving ook een rol speelt bij de competentiebeleving van kinderen. Daarbij gaat het om de vraag of kinderen zichzelf een goede lezer vinden. Kinderen die uit een omgeving komen waar veel wordt gelezen of waarin 'lezen' belangrijk wordt gevonden, blijken zichzelf betere lezers te vinden dan hun klasgenoten. Deze zogenaamde 'self-efficacy' speelt een belangrijke rol bij motivatie: kinderen die verwachten dat zij een taak goed kunnen uitvoeren, zullen deze taak eerder aanpakken (Schunk & Zimmerman, 2007). Als een kind verwacht dat het goed in staat is om een boek uit te lezen, dan zal het bijvoorbeeld eerder naar een boek grijpen in zijn vrije tijd. De kans is dan ook groot dat hij of zij daardoor gemotiveerd blijft om te lezen, een (nog) betere lezer wordt en betere cijfers haalt op school. Ook dit blijkt uit ons lopende onderzoek: de kinderen die zichzelf een betere

Dr. Inouk Boerma is werkzaam als docent / onderzoeker bij de Hogeschool iPabo en het Centrum Brein & Leren van de Vrije Universiteit Amsterdam.

Dr. Suzanne Mol is als onderzoeker verbonden aan het Centrum Brein & Leren van de Vrije Universiteit Amsterdam.

lezer vonden, waren ook daadwerkelijk beter in begrijpend lezen (Boerma, Mol & Jolles, in voorbereiding).

—Lezen is leuk

Natuurlijk zijn de schoolprestaties niet de enige reden om kinderen te stimuleren te lezen. Kinderen die lezen zullen ontdekken dat het ook gewoon leuk is. Al lezende worden ze meegenomen naar onbekende werelden en ontdekken en leren ze nieuwe dingen. Ze kunnen zich identificeren met personen die in het verhaal voorkomen en ze kunnen hun creativiteit ontwikkelen door verder te fantaseren over het verhaal. Ze krijgen inzicht in hun eigen emoties en gevoelens en in die van anderen en ze leren over sociale en morele conventies of gebruiken die gelden in hun cultuur (Jolles, 2011; Terhell, 2012). Toch zal niet elk kind zich automatisch ontwikkelen tot een lezer. Sommige kinderen pakken simpelweg niet graag een boek. Pas als een kind zelf heeft ervaren dat lezen ook leuk kan zijn, kan het zich ontwikkelen tot een lezer. Opvoeders en leerkrachten moeten dus alles uit de kast halen om een kind te helpen bij het ontwikkelen van leesplezier. Het gaat daarbij ook om het veranderen van de leesattitude.

Foto: www.flickr.com/vdm

—Op school

Het is de taak van de leerkracht om kinderen kennis te laten maken met verschillende soorten boeken door bijvoorbeeld nieuwe boeken te introduceren en veel voor te lezen. De leerkracht kan kinderen helpen ontdekken welk boek bij ze past. Door met kinderen te praten over de verhalen die ze hebben gelezen zorg je er als leerkracht voor dat kinderen meer gaan begrijpen van het verhaal en bovendien ontdek je zo welke boeken ze leuk vinden. Ook is het belangrijk dat leerkrachten aan ouders informatie geven over het nut van (voor)lezen en de manier waarop zij hun kinderen kunnen helpen plezier te krijgen of te houden in het lezen. Om hiertoe in staat te zijn moeten leerkrachten natuurlijk ook zelf kennis hebben van kinderboeken. Dat is nu vaak juist een probleem. Chorus (2007) concludeert in haar onderzoek dat pabostudenten te weinig van kinderboeken weten om kinderen te kunnen enthousiasmeren voor lezen. Bovendien zouden zij een nog niet goed ontwikkelde vaardigheid hebben in het oordelen over jeugdliteratuur. Wat Chorus betreft is er dus ook een duidelijke rol voor de pabo's weggelegd. Op de iPabo hebben we deze uitdaging opgepakt en zijn we aan de slag gegaan met leesbevorderingslessen voor eerstejaars pabostudenten. Het bevorderen van inzicht in het grote belang van lezen voor de psychologische 'vorming' van het kind is daar een belangrijk onderdeel van. In 2013 zullen de eerste resultaten van het onderzoek worden gepubliceerd.

Ieder kind helpen een passend boek te vinden dat hem of haar aanspreekt, dat moet het streven zijn. Niet alleen omdat het goed is voor de (taal- en lees)ontwikkeling en omdat lezen je wereld vergroot, maar vooral ook omdat elk kind het plezier zou moeten kunnen ervaren van het helemaal opgaan en wegkruipen in een verhaal.

—Referenties

- Boerma, I.E., Mol, S.E. & Jolles, J.J. (in voorbereiding). *Leesbeleving van kinderen op de basisschool: De rol van leesgedrag, motivatie en mentaliseren.*
- Jolles, J.J. (2011). *Ellis en het verbreinen. Over hersenen, gedrag & educatie.* Amsterdam/Maastricht: Neuropsych Publishers.
- Kortlever, D.M.J. & Lemmens, J.S. (2012). Relaties tussen leesgedrag en Cito-scores van kinderen. *Tijdschrift voor communicatiewetenschap*, 40, 87-105.
- Mol, S.E. & Bus, A.G. (2011). Lezen loont een leven lang: De rol van vrijetijdslezen in de taal- en leesontwikkeling van kinderen en jongeren. *Levende Talen Tijdschrift*, 12, 3-15.
- Schunk, D.H. & B.J. Zimmerman (2007). Influencing children's self-efficacy and self-regulation of reading and writing through modeling. *Reading & Writing Quarterly*, 23, 7-25.
- Taylor, M. (2011). The impact of reading on career prospects. *Books for Keeps. The children's book magazine online.* Retrieved in September 2012: <http://booksforkeeps.co.uk/issue/189/childrens-books/articles/other-articles/the-impact-of-reading-on-career-projects>.
- Terhell, A. (2012). 'Lezen vergroot de wereld'. Interview met Jelle Jolles. *Lezen*, 3, 13-14.